

6/2020

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS

Vahvistetut lait	2
Hallituksen esitykset.....	3

OIKEUSTAPAUKSET

Korkein oikeus	7
Korkein hallinto-oikeus.....	8
KKO:n valitusluvut.....	15

VAHVISTETUT LAIT

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta (702/2020)

HE 13/2020
StVM 20/2020

Laki tulee voimaan 1.1.2021.

Kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia muutettiin. Tarkoituksena oli tarkentaa kuntouttavan työtoiminnan järjestämistä ja tuottamista koskevaa sääntelyä. Lisäksi lakiin lisättiin kuntouttavan työtoiminnan sisällön määrittelyä koskeva säännös. Kuntouttavaan työtoimintaan tulee aina sisältyä myös henkilön tarvitsema tuki ja ohjaus. Lisäksi aktivointisuunnitelmaan ja monialaiseen työllistymissuunnitelmaan tulee kirjata kuntouttavan työtoiminnan tavoitte sekä henkilölle annettava tuki ja ohjaus kuntouttavan työtoiminnan aikana.

Laki kevytautoja koskevien lakien kumoamisesta (710/2020)

HE 128/2020
LiVM 8/2020

Laki tuli voimaan 1.11.2020.

Lailla kumottiin kevytautoja koskeva lainsäädäntö, jonka oli määrä tulla voimaan 1.11.2020.

Lait kemikaalilain ja kosmeettisista valmisteista annetun lain muuttamisesta (711-712/2020)

HE 115/2020
TaVM 22/2020

Lait tulevat voimaan 1.1.2021.

Kemikaalilakia muutettiin aineiden ja seosten luokituksia, merkintöjä ja pakkaamista koskevan Euroopan yhteisön niin sanotun CLP-asetuksen 45 artiklan johdosta. Artiklan nojalla asetukseen on lisätty uusi

liite VIII, jolla yhdenmukaistetaan EU:ssa myrkytystietokeskuksille ilmoitettavat tiedot seoksista, jotka on luokiteltu mainitussa liitteessä tarkoitetuissa vaaraluokissa vaarallisiksi terveyteen kohdistuvien tai fyysikaalisten vaikutusten perusteella.

Myrkytystietokeskukselle säädettiin tehtävä toimia nimettynä elimenä sen mukaan, mitä CLP-asetuksen 45 artiklassa säädetään kiireellisiin terveydenhuollon vastatoimiin liittyvien tietojen vastaanottamisesta vastaavasta elimestä.

Lisäksi muutettiin kemikaalilakia siltä osin kuin kansallisesti kerättävän kemikaalitiedon toimittaminen uuden digitaalisen asiointipalvelun kautta sitä edellyttää. Uuden järjestelmän myötä tiedot kerätään digitaalisen portaalin kautta keskitetyksi.

Biosideja koskevien määrätietojen toimittamisvelvollisuutta laajennettiin koskemaan biosidiase- tusten 17 ja 25 artiklassa tarkoitettujen lupien mukaisia biosideja.

Lisäksi kemikaalilakiin sekä liitännäislakina kosmeettisista valmisteista annettuun lakiin tehtiin eräitä teknisluonteisia tarkennuksia.

Laki konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (721/2020)

HE 164/2020
LaVM 9/2020

Laki tuli voimaan 1.11.2020 ja on voimassa 31.1.2021 saakka.

Konkurssilain 2 luvun 3 §:ää muutettiin väliaikaisesti. Laki vastaa sisällöltään voimassa ollutta väliaikaista lakia. Lain mukaan velallista ei oleteta maksukyvyttömäksi sillä perusteella, että hän ei ole viikon kuluessa velkojan maksuehotuksesta maksanut velkojan selvää ja erääntynyttä saatavaa.

Laki luonnonsuojelulain muuttamisesta (732/2020)

HE 116/2020
YmVM 7/2020

Laki tuli voimaan 5.11.2020.

Luonnonsuojelulakia muutettiin lisäämällä siihen uusi luku, jossa säädetään eräiden luonnon monimuotoisuuden suojelemisen edistämiseksi tehtävien kunnostus- ja hoitotoimenpiteiden tukemisesta valtion talousarviossa osoitetuista määrärahoista. Lakiin myös tehtiin lisäyksistä johtuvat muut säännösmuutokset. Muutos toteuttaa osaltaan pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaa parantamalla luonnon monimuotoisuuden turvaamisen edellytyksiä ja on myös osa hallitusohjelmaan sisältyvän elinympäristöjen tilan parantamiseen liittyvän Helmi-ohjelman täytäntöönpanoa.

Muutoksen tarkoituksena on edistää eräitä luonnon monimuotoisuutta parantavia toimenpiteitä valtion tuella. Harkinnanvaraista tukea voitaisiin edellytysten täytyessä myöntää luonnollisille henkilöille, yhtiöille ja muille yhteisöille sekä julkisyhteisöille pois lukien valtiolle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimii tukiviranomaisena ja myöntää tukea palveluina ja tavaroina. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi järjestää näiden palvelujen ja tavaroiden hankinnan keskitetyksi. Laissa säädetään edellytyksistä, joiden täytyessä tukeminen on mahdollista. Lakiin sisältyvät säännökset muun muassa valtion tukea koskevien EU:n säädösten noudattamisesta, rajoituksista tuen myöntämiselle, tuesta, tuen hakemisesta ja maanomistajan suostumuksesta, tuen myöntämisen edellytyksistä, tuen määräytymisen perusteista sekä päätöksestä ja sopimuksesta. Lisäksi säädetään tuen keskeyttämisestä, takaisinperinnäs-

ta, kirjanpidosta ja oikeusturvakeinoista.

Laki työntekijöiden lähettämisestä annetun lain muuttamisesta (743/2020)

HE 71/2020
TyVM 12/2020

Laki tulee voimaan 1.12.2020. Sen 7 § tulee voimaan kuitenkin vasta 1.10.2021.

Työntekijöiden lähettamisestä annettua lakia muutettiin. Muutoksilla pannaan täytäntöön palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvaa työntekijöiden lähettämistä työhön toiseen jäsenvaltioon koskevan direktiivin muutosdirektiivi. Muutoksilla pyritään edistämään lähetettyjen työntekijöiden yhdenvertaista kohtelua työehdoissa kansallisten työntekijöiden kanssa sekä yritysten tasavertaista kilpailua.

Esitettävät muutokset koskevat lähetettyihin työntekijöihin sovellettavien palkkasäännösten täsmentämistä ja majoitusoloja koskevien vaatimusten soveltamista lähetettyihin työntekijöihin samoin kuin kansallisiin työntekijöihin yhdenvertaisen kohtelun edistämiseksi sekä työnantajan velvollisuutta korvata Suomen tavanomaisesta työpaikasta liikkumisesta aiheutuvat matka-, majoitus- ja ruokailukustannukset lähetetyille työntekijälle lähettämisen aikana. Lähtöjäsenvaltiosta Suomeen lähettämistä aiheuttavia matka- ja majoituskustannuksia koskien annettiin yleisen järjestyksen mukainen suojasäännös, jos lähetetty työntekijä ei saa suojaa lähtöjäsenvaltion lain, käytännön tai työsuojimuksessa sovitun perusteella taikka jos suoja alittaa olennaisesti Suomessa kyseisen työn osalta tavanomaisena ja kohtuullisena pidettävän tason. Pitkäkestoisia eli vähintään 12 kuukautta kestäviä työskentelytilanteita koskien annettiin säännös lähetettyyn työntekijään sovellettavista lisätyöehdoista. Lähettämisen ennakkoilmoitukseen tehtiinsisällöllisiä muutoksia ja tiedonantovelvollisuutta laajennettiin koskemaan kaikkia lähetettäviä työntekijöitä. Vuokratyössä lisättiin käyttäjäyritykselle tiedonantovelvollisuus lähetetyn vuokratyöntekijän työnte-

kopaikan vaihtumisesta. Lisäksi tehtiin säännösviittaustarkistukset oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin.

Valmisteverotusmenettelyn ja autoverotusmenettelyn uudistamista koskeva lainsäädäntö (766-786/2020)

HE 54/2020
PeVL 21/2020
VaVM 16/2020

Lait tulevat voimaan 1.1.2021. Veronkantalain sekä veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain muutokset tulevat voimaan kuitenkin vasta 1.2.2021.

Laeilla muutettiin valmisteverotuslakia, verolajikohtaisia valmisteverolakeja ja eräitä sellaisia maksuja koskevia lakeja, joihin sovelletaan valmisteverotuksen menettelysäännöksiä. Uusi autoverolaki vahvistettiin. Lisäksi muutettiin muun muassa oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia, arvonlisäverolakia, veronkantolain sekä veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia.

Uudistuksen tavoitteena on yhdenmukaistaa valmisteverotuksen verotus- ja veronkantomenettelyjä sekä muutoksenhaku- ja seuraamusjärjestelmiä muita Verohallinnon kantamia veroja koskevien menettelyjen kanssa, mikä mahdollistaa Verohallinnon uuden tietojärjestelmän käyttöönoton myös valmisteverotuksessa. Valmisteverojen ja autoveron määrää tai verojen muita keskeisiä perusteita ei muutettu.

Lait energiatehokkuuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (787-793/2020)

HE 104/2020
TaVM 25/2020

Lait tulivat voimaan 23.11.2020.

Lait energiatehokkuuslain, asunto-osakeyhtiölain, asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain, vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain, aravarajoituslain sekä asumisoikeusarvonnoista annetun lain muuttamisesta vahvistettiin. Lakien tavoitteena on edistää energi-

ansäästöä ja energian tehokasta käyttöä.

Energiatehokkuuslain muuttamista koskevan lain keskeisenä päämääränä on luoda edellytykset ja puitteet energiatehokkuutta parantavien ja energiansäästöä aikaansaavien päätösten tekemiselle energian mittausta, laskutusta ja energiankäyttöön liittyvän palautetiedon antamista sääntelemällä. Asumista sääntelevien lakien muutoksilla pyritään asuinrakennuksissa tapahtuvan veden kulutuksen systemaattiseen mittaamiseen sekä siihen, että veden kulutuksesta laskutetaan toteutuneen kulutuksen perusteella. Näin laeilla edistetään energiansäästöä ja vähennetään energiantuotannon aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä sekä luodaan edellytyksiä energian loppukäyttäjien kustannussäästöille.

Laeilla pannaan osaksi täytäntöön energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2002 säännökset sähkön, kaasun, kaukolämmön ja jäähdytyksen sekä lämpimän käyttöveden mittaamisesta ja laskutuksesta sekä niihin liittyvien tietojen antamisesta ja kustannusten laskuttamisesta. Energiatehokkuusdirektiiviä (direktiivi 2012/27/EU) pannaan täytäntöön myös muilla toimin, kuten valtiovalan ja eri toimijoiden välillä tehdyillä energiatehokkuussopimuksilla.

Uusi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettu laki tuli voimaan 1.1.2020. Sen vuoksi eri sektoreilla olevat muutoksenhakua koskevat säännökset tulee saattaa yhdenmukaisiksi uudistuneen lainsäädännön kanssa. Tämän vuoksi vahvistettiin myös laki tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinneille asetettavista vaatimuksista annetun lainmuuttamisesta sekä muutettiin muutoksenhakua valvontaviranomaisen päätökseen koskevaa energiatehokkuuslain säännöstä.

HALLITUKSEN ESITYKSET

Hallituksen esitys (HE 171/2020) eduskunnalle luottolaitos- sekä elvytys- ja kriisinratkaisudirek-

tiivien täytäntöönpanoa koske- vaksi lainsäädännöksi

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi luottolaitostoiminnasta annettua lakia, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annettua lakia, Finanssivalvonnasta annettua lakia, rahoitusvakuusviranomaisesta annettua lakia, liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annettua lakia, säästöpankkilakia, osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annettua lakia, talletuspankkien yhteenliittymästä annettua lakia, yrityksen saneerauksesta annettua lakia, eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista annettua lakia, arvopaperitileistä annettua lakia, rahoitusvakuuslakia, arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annettua lakia, Suomen Pankista annettua lakia, sijoituspalvelulakia sekä Rahoitusvakuusviraston hallintomaksusta annettua lakia. Muutoksilla pantaisiin täytäntöön pankkien riskienvähentämistä koskeva sääntelyuudistus, jonka tavoitteena on pankkien häiriönsietokyvyn vahvistaminen.

Luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin ja Finanssivalvonnasta annettuun lakiin ehdotettavilla muutoksilla täsmennetään eri lisäpääomavaatimusten asettamisen perusteita, tarkistetaan eräiden pääomavaatimusten enimmäismääriä, säädetään eräiden pääomavaatimusten tai varojenjaon rajoitusten asettamisesta omavaraisuusasteen perusteella, asetetaan rahoitusalan holding- ja sekaholdingyhtiöille lupavaatimus ja laajennetaan luottolaitostoimintaa koskevan sääntelyn ja valvonnan soveltamisala näihin yhtiöihin, säädetään rahoitustaseen korkoriskin arvioimisen uudesta laskentamallista, tarkistetaan luottolaitosten palkitsemiseen liittyvää sääntelyä, täsmennetään palkitsemiseen liittyvien säännösten soveltamisalaa ja laajennetaan lähipiiriluothonantoa koskevan sääntelyn henkilöpiiriä.

Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annettu lain muutoksilla täydennetään etenkin omia varoja ja hyväksyttäviä velkoja koskevaan vähimmäis-

vaatimukseen liittyvää sääntelyä, säädetään uusista kriisinratkaisuviranomaisen toimivaltuuksista laitoksen varojen jaon rajoittamiseksi ja sopimusten täytäntöönpanon keskeyttämiseksi sekä tällaisten keskeyttämisvaltuuksien tunnustamisesta laitosten rahoitussovimuksissa.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan kansallisiin muutostarpeisiin perustuvia tarkistuksia lainsäädäntöön. Esityksessä ehdotetaan myös kuromtavaksi laki talletuspankkien toiminnan väliaikaisesta keskeyttämisestä sekä tehtäväksi siitä johtuvat muutokset muihin lakeihin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021.

Hallituksen esitys (HE 173/2020) eduskunnalle oppivelvollisuus- laki ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi oppivelvollisuuslaki ja laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta sekä muutettavaksi näihin uusiin annettaviin lakeihin liittyen perusopetuslakia, lukiolakia, ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia, vapaasta sivistystyöstä annettua lakia, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia, opintotukilakia, koulumatkatukilakia, ylioppilastutkinnosta annettua lakia sekä eräitä muita lakeja. Esitys liittyy hallitusohjelman kirjauksiin oppivelvollisuusiän korottamisesta 18 ikävuoteen, ohjauksen vahvistamisesta, toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta sekä toisen asteen valmistavien koulutusten ja nivelvaiheen ohjauksen kehittämisestä.

Esityksessä ehdotetaan, että oppivelvollisuus laajennettaisiin koskemaan perusopetuksen jälkeistä toisen asteen koulutusta siihen asti, kun henkilö täyttää 18 vuotta. Perusopetuksen jälkeen oppivelvollisuutta suoritettaisiin lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa tai perusopetuksen jälkeisissä erilaisissa nivelvaiheen koulutuksissa. Oppivelvollisella olisi perusopetuksen päättymisen jälkeen hakeutumisvelvollisuus toisen asteen koulutukseen. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjille sekä oppi-

velvollisen asuinkunnalle ehdotetaan uusia oppivelvollisen ohjaus- ja valvontavastuita, joilla vahvistettaisiin alle 18-vuotiaan nuoren saama ohjausta ja tukea erityisesti koulutukseen hakeutumisvaiheessa ja mahdollisissa keskeyttämis-tilanteissa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi nykyistä laajemmasta maksuttomuudesta toisen asteen koulutuksessa. Perusopetuksen jälkeen suoritettava ammatillinen tutkinto tai lukiokoulutus ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto olisivat jatkossa täysin maksuttomia sen kalenterivuoden loppuun saakka, jona henkilö täyttää 20 vuotta. Maksuttomia olisivat opetuksessa tarvittavat oppimateriaalit sekä työvälineet, -asut ja -aineet. Lisäksi yli seitsemän kilometrin koulumatkat olisivat maksuttomia.

Tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen yhdistettäisiin nykyiset perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen väliin sijoittuvat nivelvaiheen koulutukset: perusopetuksen lisäopetus, lukiokoulutukseen valmistava koulutus ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus. Uuden koulutuskokonaisuuden tavoitteena olisi antaa valmiuksia tutkintotavoitteeseen koulutukseen hakeutumiseen ja tutkinnon suorittamiseen.

Esityksen tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa sekä varmistaa jokaiselle nuorelle mahdollisuus toisen asteen tutkinnon suorittamiseen. Tavoitteena on, että jokainen perusopetuksen päättävä nuori suorittaisi toisen asteen tutkinnon. Toisen asteen tutkinnon suorittaminen edistää henkilön työllistymistä ja yhteiskuntaan osallistumista. Esityksen tavoitteena on osaltaan tukea työllisyysasteen nostamista.

Esitys liittyy valtion vuoden 2021 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Oppivelvollisuuslaki ja siihen liittyvät muut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2021. Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettava laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2021, mutta kyseistä koulutusta järjestettäisiin 1.8.2022 lukien. Tutkintokoulutukseen valmentavaan

koulutukseen liittyvät muut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2022.

Hallituksen esitys (HE 175/2020) eduskunnalle eläintautilaki sekä siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi eläintautilaki, jolla kumottaisiin voimassa oleva eläintautilaki. Rikoslakiin, eläimistä saatavista sivutuotteista annettuun lakiin sekä metsästyslakiin esitetään tehtäväksi uudistuksesta johtuvat teknisuonteiset muutokset.

Laissa säädettäisiin uuden eläinterveyssäännöstöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen täytäntöönpanosta ja täydentämisestä. Eläinterveyssäännöstöllä aiempi, pääosin direktiivien varaan rakentunut unionin eläintautilainsäädäntö on koottu yhteen ja yhdenmukaistettu. Eläinterveyssäännösten rinnalle on kuitenkin jäänyt voimaan eräitä eläintautien vastustamiseen liittyviä EU:n asetuksia. Laki koskisi osaltaan myös näiden sekä unionin virallista valvontaa koskevan asetuksen täytäntöönpanoa.

Eläinterveyssäännöstö ei merkitse suuria sisällöllisiä muutoksia eläintautien vastustamisen periaatteisiin tai keinoihin. Lisäksi se jättää runsaasti kansallista liikkumavaraa. Liikkumavaran käyttöä ehdotetaan, jotta tietyt Suomen hyvää eläintautitilannetta turvaavat taudinehkäisy- ja valvontatoimenpiteet voisivat jatkua nykyistä vastaavalla tavalla ja jotta unionin taudintorjuntatoimenpiteitä tiukemmat toimenpiteet sekä muidenkin kuin eläinterveyssäännöstössä luetteloitujen tautien torjuntatoimenpiteet olisivat tarvittavassa määrin mahdollisia. Eräiltä osin liikkumavaran käyttöä ehdotetaan myös hallinnollisen taakan vähentämiseksi.

Voimassa olevan eläintautilain viranomaisjärjestelmä ja viranomaisvälinen tehtävänjako säilyisivät ennallaan. Ehdotuksen mukaan Tulli voisi kuitenkin suorittaa EU:n sisärajoilla valvontaa eläinterveysviranomaisen rinnalla myös itsenäisesti ilman virka-apupyyntöä. Valtion varoista eläintautien vuoksi maksettavia korvauksia koskeva järjestelmä säilyisi.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 21.4.2021 samanaikaisesti kuin eläinterveyssäännöstöä ryhdytään soveltamaan.

Hallituksen esitys (HE 177/2020) eduskunnalle ajoneuvolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Esityksellä ehdotetaan säädettäväksi uusi ajoneuvolaki. Lailla kumottaisiin voimassa oleva ajoneuvolaki. Samalla muutettaisiin yhteensä 13 sellaista lakia, joissa viitataan ajoneuvolain säännöksiin. Esityksellä toteutettaisiin pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman tavoitetta elinvoimaisen Suomen vahvistamisesta.

Ajoneuvolaki uudistettaisiin vastaamaan autojen ja niiden perävaunujen EU-puiteasetusta. Ajoneuvolaissa ei enää säädettäisi EU-asetuksen mukaisista hyväksyntä- ja markkinavalvontamenettelyistä. Päällekkäinen sääntely poistettaisiin. Ajoneuvolaissa säädettäisiin jatkossa lähtökohtaisesti ainoastaan kansallisten ajoneuvoluokkien hyväksynnästä ja markkinavalvonnasta. EU-asetuksen asettamien vaatimusten vuoksi myös ajoneuvojen markkinavalvonnan asemaa vahvistettaisiin säätämällä uudesta seuraamusmaksusta.

Muilta osin uusi ajoneuvolaki vastaisi sisällöllisesti pääosin voimassa olevaa ajoneuvolakia. Ajoneuvolain rakennetta kuitenkin selkeytettäisiin, ja lakiin tehtäisiin useita lakitekniisiä korjauksia.

Autojen ja niiden perävaunujen EU-puiteasetus tuli sovellettavaksi 1.9.2020. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyn 2020 aikana.

Hallituksen esitys (HE 189/2020) eduskunnalle laeiksi asumisoikeusasunnoista sekä vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki asumisoikeusasunnoista, jolla kumotaan nykyinen samanniminen laki. Vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annettuun lakiin tehtäisiin esityksen tavoitteita tukeva muutos sekä täsmennyksiä. Asumisoikeusjärjestelmän keskeiset periaatteet

säilyisivät uudessa laissa ennallaan, mutta lain rakennetta ja säännösten sisältöä selkiytettäisiin ja ajantasaistettaisiin. Laki koskisi sekä valtion tukemia että vapaarahoitteisia asumisoikeusasuntoja. Ehdotetulla lailla toteutettaisiin pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmassa olevaa kirjausta asumisoikeusjärjestelmän uudistamisesta.

Uudella lailla yksinkertaistettaisiin ja selkeytettäisiin asumisoikeusasuntojen asukasvalintaa ja hakujärjestelmää. Asukasvalinnassa käytetyt järjestysnumerot olisivat jatkossa määräaikaista ja usean järjestysnumeron mahdollisuudesta luovutettaisiin. Järjestysnumeroa haettaisiin jatkossa kunnan sijasta Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen ylläpitämästä valtakunnallisesta järjestelmästä. Talojen omistajat hoitaisivat asukasvalinnan. Asuntoa keskenään ja samassa asumisoikeuskohteessa vaihtavien mahdollisuudet sujuvaan vaihtoon turvattaisiin asettamalla heidät etusijalle asukasvalinnassa. Nykyisten järjestysnumeroiden haltijoiden asema turvattaisiin siten, että vanhat järjestysnumerot olisivat voimassa kaksi ja puoli vuotta ehdotetun lain voimaantulon jälkeen.

Tappiollisen asumisoikeustalon käyttö- ja luovutusrajoituksista vapauttamista nopeutettaisiin sallimalla jäljellä olevien asumisoikeus-sopimusten muuttaminen vuokrasopimuksiksi tilanteissa, joissa asunnoille ei ole enää kysyntää asumisoikeusasuntoina ja asumisoikeusasukkaita on jäljellä enää kolmasosassa tai alle kolmasosassa talon huoneistoista. Hallintamuodon muutos olisi mahdollista vain, jos talosta aiheutuu enemmän kustannuksia kuin käyttövastikkeilla pystytään kattamaan, vaikeudet eivät ole omistajan aiheuttamia ja asia käsitellään asukashallinnossa. Asumisoikeuden haltijalla olisi oikeus lunastaa asuntonsa omakseen, jos talo muutettaisiin asukkaiden määräysvallassa olevaksi asunto-osakeyhtiöksi. Asumisoikeuden haltijalle olisi tarjottava toista asumisoikeus- tai vuokra-asuntoa. Asukaan luopuessa asumisoikeudesta asumisoikeusmaksu korotuksesta maksettaisiin takaisin. Asumisoikeus-sopimusten muuttaminen vuok-

rasopimuksiksi olisi vasta viimesijainen vaihtoehto asumisoikeusyhteisön talouden kohentamiseksi, ja se edellyttäisi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukseen lupaa. Lupa myönnettäisiin vain tapauksissa, joissa on perusteltua luopua talon asumisoikeuskäytöstä. Asumisoikeusrajoituksista vapautettavan valtion tukeman asumisoikeustalon voisi jatkossa muuttaa korkotukilainoitetuksi vuokrataloksi.

Asumisoikeuden haltijoiden mahdollisuuksia vaikuttaa omaan asumiseensa parannettaisiin ja asukashallinnon asemaa vahvistettaisiin. Asumisoikeusyhteisön ja asumisoikeuden haltijoiden yhteishallintoa koskevat säännökset siirrettäisiin asumisoikeusasunnoista annettuun lakiin, kun ne nykyisin ovat yhteishallinnosta vuokratiloissa annettussa laissa. Asumisoikeuden haltijoiden edustusta asumisoikeusyhteisön hallituksessa ehdotetaan vahvistettavaksi. Aukkaiden valitsema valvoja voisi tarkastaa yhtiön taloutta asumisoikeuden haltijoiden kiinnostuksen kohteiden, kuten käyttövastikkeen määräytymisperusteiden ja hankintojen kilpailutusten osalta. Yhtiötason asioiden käsittelyyn ehdotetaan pakollista asumisoikeuden haltijoiden ja omistajan välistä yhteistyöelintä. Asumisoikeuden haltijoiden ja asumisoikeusyhteisöjen välistä yhteistyötä varten perustettaisiin valtakunnallinen neuvottelukunta.

Valtion tukemien asumisoikeusyhteisöjen toiminnan tavoitteena on kohtuuhintaisen asumisen tarjoaminen asumisoikeuksien haltijoille. Yhteisöjen tulisi raportoida tämän tavoitteen toteutumisesta osana toimintakertomuksiaan. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukseen annettaisiin nykyistä laajemmat valvontavaltuudet. Käyttöön otettaisiin uusi seuraamusmaksu, jolla turvataan lain säännösten noudattamista. Lisäksi ehdotetaan järjestelmän toimivuutta ja valtion tuen kohdentumista parantavia muutoksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2021 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021.

Hallituksen esitys (HE 210/2020) eduskunnalle laiksi kilpailulain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kilpailulakia. Siihen tehtäisiin jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten täytäntöönpanovalmiuksien parantamiseksi ja sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin kansallisen täytäntöönpanon edellyttämät muutokset.

Esitettävät muutokset kohdistuvat muun muassa Kilpailu- ja kuluttajaviraston kuulemisia, tietopyyntöjä ja tarkastusvaltuuksia, kilpailunrajoituksen toteamista ja lopetettavaksi määräämistä, kilpailunrajoituksen perusteella määrättäviä korjaustoimenpiteitä, kilpailulain nojalla määrättäviä seuraamusmaksuja ja asetettavia seuraamusmaksuista vapauttamista ja seuraamusmaksun alentamista koskeviin säännöksiin. Myös yhteenliittymien seuraamusmaksun määrän arviointi muuttuisi esityksen johdosta ja yhteenliittymän jäsenet voisivat tiettyjen edellytysten täytyessä olla velvollisia maksamaan yhteenliittymälle määrättyä seuraamusmaksua, jos yhteenliittymä ei pystyisi sitä maksamaan. Lisäksi EU:n kansallisten kilpailuviranomaisten välinen yhteistyö tiivistyisi entisestään ja säännöt mahdollistaisivat muun muassa jäsenvaltioiden rajat ylittävät sakko- ja uhkasakkopäätösten tiedoksiantot ja täytäntöönpanot sekä toisen jäsenvaltion pyynnöstä tehtävät tarkastukset.

Direktiivin täytäntöönpano laajentaisi myös Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja tuomioistuinten seuraamusmaksun esittämistä määräämisvaltuuksia sekä uhkasakkojen asettamis- ja tuomitsemisvaltuuksia. Jatkossa yritykselle voitaisiin määrätä seuraamusmaksu kilpailunrajoituksen lisäksi myös eräiden menettelyä koskevien säännösten rikkomisen ja tiettyjen päätösten noudattamatta jättämisen perusteella. Myös Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivalta esittää markkinaoikeudelle rakenteellisten korjaustoimenpiteiden määräämistä olisi uusi.

Esityksessä ehdotetaan direktiivin täytäntöönpanon lisäksi tehtäväksi joitain kansallisiin tarpeisiin perustuvia muutoksia eräisiin kilpailulain säännöksiin sekä 1.1.2020 voimaan tullessa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa edellytetyt muutokset kilpailulain muutoksenhakua koskevaan sääntelyyn. Kilpailunrajoituksen perusteella määrättävän seuraamusmaksun suuruuden määrittämistä koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisestä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 4.2.2021.

Hallituksen esitys (HE 212/2020) eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä tehtäväksi tarvittavat muutokset eräisiin muihin lakeihin. Lailla kumottaisiin voimassa oleva laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä. Ehdotettu laki pohjautuu pääosin voimassa olevaan lakiin.

Esitys on laadittu valtiopäivien päättämisen ja eduskuntavaalien toimittamisen johdosta rauenneen hallituksen esityksen HE 300/2018vp pohjalta.

Terveystietojenhuollossa on otettu vaiheittain vuodesta 2010 alkaen käyttöön valtakunnalliset sähköiset tietojärjestelmäpalvelut. Lakiin ehdotettavat muutokset luovat edellytykset valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönotolle sosiaalihuollossa asettamalla sosiaalihuollon palvelunantajille veloitteen liittyä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjäksi sekä mahdollistamalla tietojen luovutuksen sosiaalihuollon asiakastiedon arkistosta.

Lakiehdotus sisältää sosiaali- ja terveydenhuollon kannalta tarpeelliset tiedonhallintaa koskevat säännökset sekä EU:n yleisen tietosuojasetuksen edellyttämät välttämättömät muutokset. Terveystietojenhuollossa käytössä olevasta potilaalta kysytystä laajasta suostuksesta luovutettaisiin. Asiakkaalla olisi edel-

leen mahdollisuus kieltää tietojen luovutus terveydenhuollon rekisterinpitäjien välillä ja vastaava luovutuskielto otettaisiin käyttöön myös sosiaalihuollossa. Terveydenhuollossa asiakastietojen käsittelyn edellytyksenä olisi myös jatkossa tietoteknisesti varmistettu hoitosuhde tai muu lakiin perustuva oikeus. Vastaavasti edellytys asiakastietojen käsittelylle sosiaalihuollossa olisi tietoteknisesti varmistettu asiakassuhde tai muu lakiin perustuva oikeus.

Esityksessä ehdotetaan valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen sisällön laajentamista siten, että asiakas itse voisi tallentaa omia hyvinvointitietojaan tai erilaisten hyvinvointisovellusten tuottamia tietoja omatietovarantoon. Hyvinvointitiedot olisivat ammattihenkilön käytävissä ja hyödynnettävissä asiakkaan suostumuksen perusteella tietoturvallisesti. Asiakkaalla olisi mahdollisuus valtuuttaa toinen henkilö asioimaan puolestaan sähköisesti.

Sähköisestä lääkemääräyksestä annettua lakia muutettaisiin siten, että reseptiarkistosta luovuttaisiin. Jatkossa tiedot tallennettaisiin vain reseptikeskukseen, jossa niitä myös säilytettäisiin. Tietojen käsittelyperuste yhdenmukaistettaisiin ehdotetun uuden lain mukaiseksi.

Esitys liittyy valtion vuoden 2021 täydentävään talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2021.

KORKEIN OIKEUS

KKO:2020:79

Pakkokeino – Tutkinta-aresti

Käräjäoikeus tuomitsi tutkintavankeudessa olleen A:n kuudesta rikoksesta vankeuteen yhdeksi vuodeksi ja yhdeksäksi kuukaudeksi ja määräsi hänet pidettäväksi edelleen vangittuna. Hovioikeus hylkäsi A:n kantelun ja vaatimuksen tutkinta-arestiin määräämisestä.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että A:n henkilökohtaisten olosuhteiden ja muiden seikkojen perusteella voitiin pitää todennäköi-

senä, että A noudattaa hänelle asetettuja velvollisuuksia. Kun myös muut tutkinta-arestin edellytykset täyttyivät, A olisi pitänyt vangittuna pitämisen sijasta määrätä tutkinta-arestiin. (Ään.)

PakkokeinoL 2 luku 12 a §

KKO:2020:80

Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuslajin valinta – Rangaistukseen tuomitsematta jättäminen

Virkarikos – Tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen Vapaudenriisto – Tuottamuksellinen vapaudenriisto

Hovioikeus luki rikoskomisario A:n syyksi tuottamuksellisen vapaudenriiston sekä tuottamuksellisen virkavelvollisuuden rikkomisen. A oli riittävästi asiaan perehtymättä määrännyt rikoksesta epäillyn B:n pidättäväksi, vaikka asiassa ilmenneiden seikkojen perusteella pidättämisen edellytykset eivät olleet täyttyneet. Hovioikeus jätti A:n kuitenkin rangaistukseen tuomitsematta.

Korkein oikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevin perustein, ettei edellytyksiä rangaistuksen tuomitsematta jättämiselle ollut.

RL 6 luku 12 §

KKO:2020:81

Oikeudenkäyntikulut – Asianomistaja

Käräjäoikeus tuomitsi A:n B Oy:öön kohdistuneesta törkeästä petoksesta ja hylkäsi syytteen kavalluksesta. Käräjäoikeus hyväksyi B Oy:n vahingonkorvausvaatimuksen törkeän petoksen osalta kokonaisuudessaan ja hylkäsi kavallusta koskevan korvausvaatimuksen. Hovioikeus, jonne A valitti syyksilukemisesta ja tuomitusta vahingonkorvauksesta, luki A:n syyksi törkeän petoksen sijasta petoksen ja alensi A:n rangaistusta sekä B Oy:lle suoritettavaa vahingonkorvausta.

Korkein oikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevin perustein, että asianosaiset saivat pitää oikeudenkäyntikulunsa käräjäoikeudessa vahinkonaan ja että A:n tuli korvata B Oy:n oikeudenkäyntikulut hovioikeudessa osaksi.

ROL 9 luku 8 §
OK 21 luku 3 §
OK 21 luku 16 §

KKO:2020:82

Testamentti, Ulosottokaari – Ulosottovalitus – Keinotekoinen järjestely ulosotossa

A oli testamentannut omaisuutensa poikansa B:n seurustelukumppanille C:lle. A:n kuoleman jälkeen pesän säästöön nähden merkityksen osa varoista oli siirretty C:lle, ja hieman suurempi osa varoista oli siirtynyt B:lle. Suurin osa varoista oli jäänyt käteisenä testamentin laatineen ja sen toimeenpanijana toimineen D:n haltuun. Kuolinpesän rahavarat ja pankkitili ulosmittattiin B:n veloista.

Korkein oikeus katsoi, että C:n testamenttisaanto voitiin sivuuttaa ulosottokaaren 4 luvun 14 §:n tarkoittamana keinotekoisena järjestelyinä.

UK 4 luku 14 §

KKO:2020:83

Oikeudenkäynnin julkisuus – Tuomioistuimen ratkaisun julkisuus, Salassapito, Tuomari, Virkarikos – Tuottamuksellinen virkasalaisuuden rikkominen

Käräjätuomari oli tuomiossa määrännyt asianomistajien henkilöllisyyden salassa pidettäväksi. Käräjätuomari oli laadittuaan tuomion salassa pidettävän ja julkisen kapaleen ilmoittanut tuomion olevan valmis annettavaksi. Käräjäoikeuden tiedottaja oli toimittanut tiedotusvälineille tuomion julkisen kapaleen, johon oli jäänyt salassa pidettäväksi määrättyjä asianomistajien nimiä. Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että käräjätuomari oli syyllistynyt tuottamukselliseen virkasalaisuuden rikkomiseen. (Ään.)

RL 40 luku 5 § 2 mom

KKO:2020:84

Huumausainerikos – Törkeä huumausainerikos, Todistelu – Esitutkintakertomuksen huomioon ottaminen oikeudenkäynnissä

A ja B olivat viljelleet kannabiskasveja käytettäväksi huumausaineena.

Esitutkinnassa A ja B olivat kumpikin erikseen kertoneet poliisin takavarikoiman erän lisäksi kasvattaneensa aiemmin kolme kannabiseerää sekä yksityiskohtia eriin liittyvistä seikoista. A ja B peruuttivat kolme aikaisempaa kasvatuserää koskevat tunnustuslausumansa käärajäoikeudessa. Kysymys vastaajien esitutkinnassa antamien ja oikeudenkäynnissä peruuttamien tunnustuslausumien merkityksestä näyttönä.

Ks. KKO:2000:35, KKO:2020:61

KKO:2020:85

Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen, Seksuaalirikos – Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö – Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Älältään 29-vuotias vastaaja oli ollut noin neljän kuukauden aikana useita kertoja sukupuoliyhteydessä 14-15-vuotiaan asianomistajan kanssa. Ainakin osa sukupuoliyhteyksistä oli ollut suojaamattomia, ja asianomistaja oli tullut raskaaksi.

Asianosaiset samoin kuin suhteesta tietoinen asianomistajan huoltaja olivat pitäneet suhdetta seurustelusuhteena. Kanssakäyminen ei ollut ollut pääosin seksuaalista, eikä sukupuoliyhteyksiin ollut liittynyt asianomistajan seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaavia piirteitä tai asianosaisten välisen luottamussuhteen väärinkäyttöä.

Korkein oikeus katsoi ratkaisutaan tarkemmin ilmenevillä perusteilla, että vastaajan syyksi luettua lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä ei voitu tapauksen olosuhteissa pitää kokonaisuutena arvostellen törkeänä (Ään.)

Kysymys myös rangaistuksen määräämisestä. (Ään.)

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2020:106

Sähkömarkkinadirektiivi – Valitusoikeus – Asianosainen hallintomenettelyssä – Toimenpiteisiin

pyyntö – Sähkösiirtotoimintaa harjoittavan verkkoyhtiön kotitalousasiakas – Energiaviraston päätös olla ryhtymättä toimenpiteisiin verkkoyhtiötä vastaan

Kuluttaja-asiakas oli ottanut yhteyttä sääntelyviranomaisena toimivaan Energiavirastoon verkonhaltijan suorittamaan sähkön laskutukseen liittyen. Viraston tehtyä asiassa päätöksen kuluttaja-asiakas vaati päätöksen oikaisua ja asianosaisaseman tunnustamista. Energiavirasto hylkäsi asianosaisasemaa koskevan vaatimuksen. Hallinto-oikeus kumosi Energiaviraston päätökset ja vahvisti kuluttaja-asiakkaan asianosaisaseman.

Energiaviraston korkeimmalle hallinto-oikeuden tekemän valituksen mukaan tutkintapyyntön tehnyt kuluttaja-asiakas ei ole ollut verkonhaltijan maksutapavalikoiman sähkömarkkinalainmukaisuutta koskevassa päätöksessä asianosainen eikä hänellä ole valitusoikeutta Energiaviraston päätöksestä.

Unionin tuomioistuimen korkeimman hallinto-oikeuden ennakkoratkaisupyynnön johdosta antaman ratkaisun (asia C-578/18, Energiavirasto) mukaan sähkömarkkinadirektiivin 37 artikla ei velvoita jäsenvaltioita antamaan sääntelyviranomaiselle toimivaltaa kotitalousasiakkaiden ja verkonhaltijoiden välisten riitojen ratkaisemiseen ja myöntämään tämän johdosta kotitalousasiakkaalle, joka on tehnyt sääntelyviranomaiselle valituksen verkonhaltijasta, tässä säännöksessä tarkoitettua osapuolen asemaa ja oikeutta hakea muutosta päätökseen, jonka sääntelyviranomaisella on tehty tällaisen valituksen johdosta.

Korkein hallinto-oikeus totesi, unionin tuomioistuimen tulkintakannanotto huomioon ottaen, ettei valitusoikeutta koskevaa hallintolainkäyttölain 6 § 1 momenttia ollut sovellettava sähkömarkkinadirektiivin 37 artiklan johdosta siten, että kuluttaja-asiakkaalla olisi asiassa selostetun kaltaisessa tilanteessa oikeus valittaa Energiaviraston päätöksestä.

Kuluttaja-asiakkaalla ei myöskään ollut hallintolain 11 §:n perusteella asianosaisen asemaa asiaa Energiavirastossa käsiteltäessä.

Hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja Energiaviraston päätökset saatettiin voimaan.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/72/EY sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta (sähkömarkkinadirektiivi) 1 artikla, 3 artikla ja 37 artikla 1 kohdan j ja n alakohta sekä 11, 12 ja 15–7 kohta Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) 2 §, 5 §, 6 § 1 momentti 13 kohta sekä 9 § Sähkömarkkinalaki (588/2013) 57 § 2 momentti, 106 § 2 ja 4 momentti sekä 114 § Hallintolainkäyttölaki (586/1996) 5 § 1 momentti sekä 6 § 1 momentti Hallintolaki 11 § Unionin tuomioistuimen tuomio 23.1.2020, Energiavirasto, C-578/18 (EU:C:2020:35) ks. myös KHO:2018:125

KHO:2020:107

Kunnallisasia – Kaupunginvaltuuston päätös – Tonttien vuokrausperusteiden hyväksyminen – Valituskelpoisuus

Helsingin kaupunginvaltuusto vahvisti päätöksellään eräissä kaupunginosissa sijaitsevien päätöksen liitteessä mainittujen tonttien vuokrausperusteet. Päätökseen oli liitetty muutoksenhakukielto.

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa kysymys siitä, oliko valtuuston päätös sellainen kuntalain 136 §:ssä tarkoitettu vain valmistelua koskeva päätös, josta ei saa tehdä kunnallisvalitusta.

Kanta-Helsingin Omakotiyhdistys ry ja kuntalainen A valittivat yhdessä valtuuston päätöksestä hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus jätti valituksen tutkimatta, koska se piti valtuuston päätöstä asian valmisteluna. Hallinto-oikeus katsoi, että päätös ei sisältänyt asiaratkaisua yksittäisistä tonttien vuokrausperusteista ja niiden ehdoista. Yksittäisen tontin vuokrausehdoista päättäminen edellytti valtuuston hyväksymistä vuokrausperusteista ja valtuuston päätöksen mukaisista periaatteista huolimatta toiselta viranomaiselta päätöksentekoa ja itsenäistä harkintavallan käyttöä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että valtuusto oli päätöksessä päättänyt ne perusteet, joita noudatetaan tontinvuokran suuruuteen sopimuksia uusittaessa. Viranhaltijan oli otettava valtuuston päätöksessä tarkoitettujen vuokrausperusteiden huomioon yksittäisen tontin vuokraa määrittäessään. Viranhaltijalle päätöksellä annettu harkintavalta oli valtuuston päätöksen kokonaisuuteen nähden rajattua.

Kaupunginvaltuuston päätöstä ei edellä mainituin perustein voitu pitää kuntalain 136 §:ssä tarkoitettuna päätöksenä, joka koski vain valmistelua. Hallinto-oikeuden olisi siten tullut ottaa päätöksestä tehty valitus käsiteltäväkseen. Tämän vuoksi hallinto-oikeuden päätös oli kumottava ja asia palautettava hallinto-oikeudelle sille tehdyn valituksen uudelleen käsittelemiseksi.

Kuntalaki 136 § ja 142 §

KHO:2020:108

Valitusoikeus – Välitön vaikutus muutoksenhakijan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun – Oikeus-suojan tarve – Oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa – Oikeus tehokkaaseen oikeusturvakeinoon – Tartuntatautilain mukainen päätös – Koontumisoikeuden rajoitus

Aluehallintovirasto oli tartuntatautilain nojalla päätöksessä mainituin poikkeuksin kieltänyt yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset, joihin osallistuu yli 50 henkilöä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että hallinto-oikeus oli voinut jättää muun ohella kokoontumisoikeuteensa vedonneen henkilön aluehallintoviraston päätöksestä tekemän valituksen tutkimatta. Aluehallintoviraston päätöstä ei ollut kohdistettu muutoksenhakijaan eikä päätöksen voitu katsoa vaikuttavan välittömästi hänen oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa. Valitusoikeus ei syntynyt pelkästään yleisen intressin kuten päätöksen laillisuuden selvittämisen tai yksinomaan subjektiivisesti koetun, hypoteettisen oikeusturvan tarpeen perusteella.

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 7 § 1 momentti ja 81 § 2 momentti 4 kohta

Tartuntatautilaki 58 § 1 momentti ja 90 § 1 momentti
Perustuslaki 21 § 1 momentti
Euroopan ihmisoikeussopimus 13 artikla

KHO:2020:109

Ennakkoratkaisupyyntö unionin tuomioistuimelle – Ammattipätevyysdirektiivi – Terveystuomion ammattihenkilö – Oikeus käyttää ammattinimikettä – Psykoterapeutti

A oli hakenut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta (Valvira) oikeutta käyttää psykoterapeutin nimikesuojattua ammattinimikettä. Hän oli liittynyt hakemukseensa muun ohella Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevan yliopiston myöntämän tutkintotodistuksen.

Valvira oli päätöksellään hylännyt A:n hakemuksen, koska Valvira ei ollut voinut varmistua, että koulutus olisi toteutettu siten, että se täyttäisi Suomessa psykoterapiakoulutukselta vaadittavat edellytykset erityisesti psykoterapeuttisen potilastyön työhöjauksen sekä opiskelijan omakohtaisen koulutuspsykoterapian osalta. Hallinto-oikeus oli hylännyt A:n valituksen.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli ratkaistavana, oliko Valvira voinut hylätä A:n hakemuksen, joka oli koskenut oikeutta käyttää psykoterapeutin nimikesuojattua ammattinimikettä. A oli hakenut tätä oikeutta keskeisesti Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevan yliopiston myöntämän diplomin perusteella.

Korkein hallinto-oikeus päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan SEUT 267 artiklassa tarkoitettua ennakkoratkaisupyyntöä:

1. Onko EUT-sopimuksessa taattuja perusvapauksia ja direktiiviä 2005/36/EY tulkittava siten, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on arvioitava hakijan oikeutta harjoittaa säänneltyä ammattia SEUT 45 ja 49 artiklan ja niihin liittyvän oikeuskäytännön (erityisesti tuomio 7.5.1991, Vlassopoulos, C-340/89 ja tuomio 6.10.2015, Brouillard, C-298/14) kannalta siitä huolimatta, että direktiivin 2005/36/EY 13 artiklan

2 kohdassa näytettäisiin yhdenmukaistetun ne säännellyn ammatin harjoittamisen edellytykset, joilla vastaanottavan jäsenvaltion on sallittava ammatin harjoittaminen hakijalle, jolla on muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja sellaisesta jäsenvaltiosta, jossa ammatti ei ole säännelty, mutta joka ei täytä direktiivin säännöksessä asetettua ammatin harjoittamista koskevaa vaatimusta?

2. Jos vastaus ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on myönteinen, onko unionin oikeus esteenä sille, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen nyt esillä olevan kaltaisessa tilanteessa perustaa koulutuksen vastaavuutta koskevan arvionsa myös muilta tahoilta kuin koulutuksen järjestäjiltä tai toisen jäsenvaltion viranomaisilta saamaansa selvitykseen koulutuksen tarkemmasta sisällöstä ja toteuttamisesta kun otetaan huomioon mitä asiassa C-298/14 Brouillard (tuomion 55 kohta) on todettu tutkintotodistusten vastaavuutta koskevista yksinomaisista arviointiperusteista.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994) 1 § 1 kohta, 2 § 1 momentti 2 kohta (1200/2007) ja 2 momentti, 3 a § (1659/2015), 5 § (262/2015) 2 momentti, 8 § (262/2015) 2 momentti ja 3 momentti (1659/2015)
Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä (564/1994) 1 § (1338/2007) ja 2 a § (1120/2010)
Laki ammattipätevyyden tunnustamisesta (1384/2015) 1 § 1 ja 2 momentti sekä 4 momentti, 3 § (1384/2015) 1–3 kohta, 7 kohta ja 10 kohta, 6 § 1 ja 2 momentti
Sopimus Euroopan unionin toiminnasta 45 artikla, 49 artikla ja 53 artikla 1 kohta sekä 267 artikla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ammattipätevyyden tunnustamisesta 2005/36/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 20.11.2013 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2013/55/EU (ammattipätevyysdirektiivi) 1 artikla, 2 artikla 1 kohta, 3 artikla 1 kohta, 4 artikla 1 ja 2 kohta, 13 artikla 1–3 kohta
Unionin tuomioistuimen tuomiot C-125/16, Malta Dental Technolo-

gists Association ja Reynaud (EU:C:2017:707, tuomion 32 ja 52 kohta), C-298/14, Brouillard (EU:C:2015:652, tuomion 47, 48, 53, 55 ja 57 kohta), C-575/11, Nasiopoulos (EU:C:2013:430, tuomion 31 ja 33 kohta), C-340/89, Vlassopoulou (EU:C:1991:193, tuomion 23 kohta)

KHO:2020:113

Asiakirjajulkisuus – Julkisuuslain soveltamisala – Viranomaisen asiakirja – Ei-asiakirja – Viranomaisten sisäistä työskentelyä varten laadittu asiakirja – Koulutusaineisto – Sisäinen koulutus-tilaisuus

Poliisilaitokselle tehty tietopyyntö oli koskenut power point -dioja, jotka poliisilaitoksen henkilökuntaan kuuluva oli laatinut poliisilaitoksen sisäistä koulustilaisuutta varten. Sekä poliisilaitos että hallinto-oikeus olivat katsooneet, että aineistoon ei sovelleta julkisuuslakia julkisuuslain 5 §:n 3 momentin ja 5 §:n 4 momentin perusteella. Tietopyynnön tekijällä ei siten ollut oikeutta saada pyytämäänsä aineistoa.

Asiassa oli ensin otettava kantaa siihen, voiko sama viranomaisen hallussa oleva asiakirja jäädä julkisuuslain soveltamisen ulkopuolelle sekä julkisuuslain 5 §:n 3 momentin 3 kohdan että julkisuuslain 5 §:n 4 momentin nojalla sekä tämän jälkeen arvioitava, oliko tietopyyntö voitu hylätä.

Julkisuuslain 5 §:n 4 momentin tarkoituksen, sanamuodon ja lain 5 §:n sisäisen systematiikan perusteella voitiin päätellä, että lain 5 §:n 4 momentti koski nimenomaan viranomaisen asiakirjoiksi luokiteltavia asiakirjoja eikä sellaisia asiakirjoja, joita esimerkiksi lain 5 §:n 3 momentin 3 kohdassa säädetyn perusteella ei voitu pitää julkisuuslaissa tarkoitettuina viranomaisen asiakirjoina. Sama asiakirja ei siten voinut jäädä julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle sekä lain 5 §:n 3 momentin 3 kohdassa että lain 5 §:n 4 momentissa säädetyn perusteella.

Se seikka, että tietopyynnön kohteena ollut aineisto oli laadittu poliisilaitoksen sisäistä koulutusta varten, olisi sinänsä puoltanut sitä, että aineistoa olisi voitu pitää julki-

suuslain 5 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettuna viranomaisen sisäisen koulutuksen asiakirjana, johon julkisuuslakia ei sovelleta. Toisaalta sanamuotonsa mukaan sanottu, myös kirjastoklausuuliksi kutsuttu lainkohta koski viranomaiselle hankittuja asiakirjoja, mikä puolestaan viittasi siihen, että lainkohdassa ei ollut tarkoitettu asianomaisen viranomaisen palveluksessa olevan henkilön laatimia asiakirjoja. Kun lisäksi otettiin huomioon, että säännöstä koskevien lain esitöiden perusteella siinä oli tarkoitettu lähinnä apuvälineiden kaltaista aineistoa sekä se seikka, että julkisuusperiaatteen rajoituksia tuli tulkita suppeasti, tietopyynnön kohteena ollutta aineistoa ei voitu pitää julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle jäävänä asiakirjana lain 5 §:n 3 momentin 3 kohdan perusteella.

Kysymyksessä olevan kaltaista aineistoa, jonka viranomaisen palveluksessa oleva henkilö oli laatinut viranomaisen sisäistä koulustilaisuutta varten, oli sen sijaan pidettävä julkisuuslain 5 §:n 4 momentissa tarkoitettuna viranomaisissa työskentelevien välisiä neuvotteluja, yhteydenpitoa ja muuta niihin verrattavaa viranomaisten sisäistä työskentelyä varten laadittuna asiakirjana. Asiassa oli tämän johdosta vielä arvioitava, sisälsikö aineisto sellaisia tietoja, että aineisto oli arkistolainsäädännön mukaan liitettävä arkistoon.

Mainitussa koulutusaineistossa oli tarkasteltu muun muassa julkisuus- ja esitutkintalainsäädäntöä ja siten julkisen vallankäytön ja poliisitoiminnan kannalta merkittäviä aiheita. Toisaalta aineistossa esitetyt aihepiirejä koskevat kannat ja näkemykset olivat aineiston laatijan eivätkä ne olleet poliisilaitosta tai yksittäisiä poliisimiehiä toiminnassaan sitovia. Asian arvioinnissa olikin otettava huomioon, että esimerkiksi poliisilaitokselle tehdyt tietopyynnot oli joka tapauksessa ratkaistava lakia soveltaen ja tapauskohtaisesti riippumatta siitä, mitä sisäisessä koulustilaisuudessa tähän aihepiiriin liittyen oli mahdollisesti esitetty.

Edellä lausuttuun nähden korkein hallinto-oikeus arvioi, että tietopyynnön kohteena olevan aineis-

ton merkitys poliisilaitoksen päätöksenteon ja muun vallankäytön kannalta oli korkeintaan välillinen ja julkisuusperiaatteen toteutumisen kannalta toisarvoinen. Aineisto ei sisältänyt sellaisia tietoja, että se olisi tullut arkistolainsäädännön mukaan liittää arkistoon. Tietopyynnön kohteena olevaan aineistoon ei siten julkisuuslain 5 §:n 4 momentissa säädetyn perusteella sovellettu sanottua lakia ja tietopyyntö oli näin ollen voitu hylätä.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki) 1 § 1 momentti, 2 § 1 momentti, 5 § ja 9 § 1 momentti
Arkistolaki 6 § 1 momentti ja 7 § 2 momentti
Ks. ja vrt. KHO 2012:68, KHO 2015:171 ja KHO 2016:207.

KHO:2020:114

Asiakirjajulkisuus – Julkisuusperiaate – Julkisuuslain soveltamisala – Viranomaisten sisäistä työskentelyä varten laadittu asiakirja – Viranomaisen ulkoinen viestintä – Ulkoista viestintää koskevat valmiuskortit – Puolustusvoimat

Asiassa oli kysymys siitä, sovellettiinko puolustusvoimien ulkoisen viestinnän hoitamista varten laadittuihin valmiuskortteihin julkisuuslakia vai jäivätkö ne lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Valmiuskorttien tarkoitus oli tukea puolustusvoimien ulkoista viestintää hoitavaa henkilöstöä. Kortit sisälsivät tyypillisesti tiettyä teemaa koskevan pääviestin ja tukiviestejä sekä teemasta mahdollisesti esitettäviä kysymyksiä ja niihin laadittuja ohjeellisia vastauksia.

Vaikka valmiuskorttien tarkoitus oli ulkoisen viestinnän tukeminen, niitä voitiin niiden työnohjauskellinen tarkoitus huomioon ottaen sinänsä pitää julkisuuslain 5 §:n 4 momentissa tarkoitettuina viranomaisissa työskentelevien välisiä neuvotteluja, yhteydenpitoa ja muuta niihin verrattavaa viranomaisten sisäistä työskentelyä varten laadittuna asiakirjoina. Kun otettiin huomioon puolustusvoimien asema ja sen lakisäätöiset tehtävät, ja se seikka, että useimmat valmiuskorteista koskivat yhteiskun-

nallisesti merkittäviä aihealueita, sekä myös se seikka, että kortit eivät pelkästään tukeneet vaan ohjasivat puolustusvoimien ulkoista viestintää ja että niistä ilmeni puolustusvoimien viestinnällisiä tavoitteita koskevia tietoja, kortteja voitiin toisaalta pitää Suomen perustuslain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuna julkisuusperiaatteen toteutumisen kannalta keskeisinä asiakirjoina, jotka oli sellaisina liitettävä arkistolainsäädännön mukaan arkistoon. Tähän nähden kortit eivät jääneet julkisuuslain 5 §:n 4 momentissa säädetyn perusteella lain soveltamisalan ulkopuolelle vaan niihin tuli soveltaa sanottua lakia.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa ei tullut ratkaistavaksi, olivatko kortit julkisia asiakirjoja vai sisälsivätkö ne salassa pidettäviä tietoja.

Suomen perustuslaki 12 § 2 momentti

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki) 1 § 1 momentti, 2 § 1 momentti, 5 § 2, 3, 4 ja 5 momentti, 9 § 1 momentti ja 10 §

Arkistolaki 6 § 1 momentti ja 7 § 2 momentti

KHO:2020:115

Patentti – Patentin selityksen selvitys – Patenttivaatimusten rajoittaminen – Patentin selityksen rajoittamisvelvollisuus – Patenttivaatimusten mukaista suojapiiriä laajempi selitys

Rasvahappokoostumusta ja sen käyttöä koskevan patentin haltija oli väitteen johdosta rajoittanut patenttivaatimuksia seurauksin, että kaikki patentin selityksen sovellusmerkeissä kuvatut valmistusmenetelmät eivät olisi johtaneet rajoitettujen patenttivaatimusten mukaisiin koostumuksiin. Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) oli pysyttänyt patentin näin rajoitettuna voimassa ja markkinaoikeus hylännyt väitteentekijän PRH:n päätöksestä tekemän valituksen.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei patenttia ollut perustetta kumota yksinomaan sillä perusteella, että patentin selitys sovellusmerkkeineen sisälsi myös sellaisia sovellusmuotoja, jotka oli väitekä-

sittelyn yhteydessä rajoitettu patentin suojapiirin ulkopuolelle. Asiassa ei ollut myöskään perusteita katsoa, että patentin selityksen muuttaminen olisi ollut välttämätöntä tai tarpeellista sen varmistamiseksi, että ammattimies pystyisi selityksen perusteella käyttämään keksintöä.

Patenttilaki 8 § 2 momentti, 25 § 3 momentti ja 39 §

Patenttiasetus 17 § ja 19 § 4 momentti

KHO:2020:117

Ulkomaalaisasia – Karkottaminen – Kokonaišharkinta – Suhteellisuusperiaate – Uusi oleskelulupahakemus

Maahanmuuttovirasto oli määrännyt A:n karkotettavaksi kotimaahansa Albaniaan, koska hänelle ei ollut myönnetty unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukorttia.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli ratkaistavana ainoastaan kysymys siitä, oliko ulkomaalaislain 146 §:n 1 momentin mukaista karkottamisen kokonaišharkintaa arvioitava tässä tapauksessa jälkikäteen toisin yksinomaan sillä perusteella, että A oli karkottamispäätöksen jälkeen solminut avioliiton Suomen kansalaisen kanssa ja laittanut Maahanmuuttovirastossa viireille oleskelulupahakemuksen perhesiteen perusteella.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että täytäntöönpanokelpoisen maasta poistamista koskevan päätöksen jälkeen tehty oleskelulupahakemus ei lähtökohtaisesti muodosta perustetta maassa oleskelun jatkamiseen. Tilannetta arvioitaessa on kuitenkin samalla varmistettava, onko asiassa esillä ulkomaalaislain 146 §:n 1 momentin nojalla ja ulkomaalaislain 5 §:ssä tarkoitettuna suhteellisuusperiaatteen johdosta huomioon otettavia erityisen painavia lapsen etuun tai perhe-elämän suojaan liittyviä seikkoja.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että sen seikan, että A mahdollisen karkottamisen vuoksi joutuisi odottamaan päätöstä oleskelulupahakemuksensa Suomen ulkopuolella, ei voitu katsoa loukkaavan hänen tai hänen puolisonsa perhe-elämän suojaa tai muutoinkaan olevan ul-

komaalaislain 5 §:ssä tarkoitettuna suhteellisuusperiaatteen vastaista. Asiassa ei ollut esillä muutakaan perustetta karkottamispäätöksen kumoamiseksi ja asian palauttamiseksi Maahanmuuttovirastolle.

Ulkomaalaislaki 5 §, 40 § 3 momentti ja 146 § 1 momentti

KHO:2020:118

Kunnallinen viranhaltija – Ammattiopiston lehtori – Irtisanomien – Tuotannolliset ja taloudelliset syyt – Uudelleensijoittamisvelvollisuus – Avoimista tehtävistä ja viroista ilmoittaminen – Soveltuvuuden arviointi

Hallinto-oikeus kumosi X:n kaupungin ammattiopiston lehtori A:n virkasuhteen irtisanomispäätöksen kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 37 §:n 1 momentin mukaisilla työn tarjoamis- ja koulutusvelvollisuuteen liittyvillä perusteilla. Hallinto-oikeuden päätöksen mukaan uudelleensijoitus- ja koulutusvelvollisuudella asetetaan työnantajalle aktiivinen toimintavelvollisuus selvittää vaihtoehtoja viranhaltijan irtisanomisen välttämiseksi. Kaupunki työnantajana ei ollut esittänyt mitään konkreettista selvitystä siitä, että A:n osalta olisi ennen irtisanomispäätöstä tosiasiallisesti selvitetty hänen ammattitaitonsa ja kykynsä huomioon ottaen tarjolla olleita tehtäviä tai että hänelle olisi tarjottu tällaisia hänen osaamistaan vastaavia tehtäviä. Työnantaja ei ollut täyttänyt uudelleensijoittamisvelvollisuuttaan irtisanomisaikana pelkästään ilmoittamalla irtisanotuille henkilöille avoimiksi tulleista tehtävistä sähköpostitse Kuntarekryjärjestelmässä.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa kaupunki katsoi valituksessaan täyttäneensä uudelleen sijoittamista koskevan velvollisuutensa.

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi kaupungin valituksen ja pysytti hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen. Asiasta saadusta selvityksestä ilmeni, että työnantajalla oli ollut irtisanomisaikana haettavana useita sellaisia virkoja tai tehtäviä, joiden hakuilmoituksessa asetetut muodolliset kelpoisuusvaatimukset A:n voitiin katsoa täyttävän. Kau-

punki ei ollut esittänyt selvitystä, jonka perusteella voitaisiin todeta, ettei A ollut soveltuva yhteenkään sellaiseen avoinna olleeseen virkasuhteeseen tai tehtävään, johon ei ollut sijoitettu jotakuta toista muutosuhan alla ollutta henkilöä. Kaupunki ei siten ollut esittänyt myöskään riittävää selvitystä siitä, että A:n irtisanominen ei olisi ollut vältettävissä sijoittamalla hänet toiseen virkasuhteeseen tai tehtävään.

Laki kunnallisesta viranhaltijasta 37 § 1 momentti

Ympäristöasiat

KHO:2020:111

Maankäyttö ja rakentaminen – Asemakaava – Vaikutusten arviointi – Selvitysten riittävyys – Kaavamääräykset – Luonnonarvojen vaaliminen – Luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettu laji – Lepakot – Lisääntymis- ja levähdyspaikka – Heikentämis- ja hävittämiskielto – Siirtymäreitti

Kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt asemakaavan ja asemakaavan muutoksen, jossa valituksenalaiselta osin oli kyse vanhojen öljysatama-alueiden muuttamisesta asuntokortteleiksi ja olemassa olevista virkistysalueista. Asemakaavaa varten laadituista selvityksistä kävi ilmi, että asemakaava-alueen läheisyydessä sijaitsi merkittäviä lepakkoalueita. Selvityksen mukaan asemakaava-alueella sijaitsi lepakoiden tärkeä saalistusalue, jolle johtavan tärkeänä ja käytännössä ainoana siirtymäreittinä toimivan polun avonaisen maastokäytävän välittömään läheisyyteen oli osoitettu asuinrakentamista. Asemakaava-alueelta ei ollut selvitetty tarkemmin potentiaalisia lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen ja heikentämiskielto voi koskea vain verrattain suppeita alueita, eikä mainittu säännös siten velvoita suojelemaan siinä tarkoitettujen eläinlajien koko elinympäristöä. Luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin mukaisen kiellon noudattamisen arvioinnissa oli kuitenkin otettava huomioon

lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin liittyvät eläinlajikohtaiset erityispiirteet. Lepakoiden osalta arvioinnissa oli otettava huomioon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen väliset tärkeät siirtymäreitit, koska kaikkein keskeisempien siirtymäreittien hävittäminen tai heikentäminen voi käytännössä johtaa lisääntymis- ja levähdyspaikan häviämiseen tai heikentymiseen.

Asemakaava-alueen sijainnista merkittävien lepakkoalueiden läheisyydessä ja selvityksissä todetusta merkityksestä lepakoiden saalistusalueena seurasi, että asemakaavaratkaisussa ja sen perusteena olevissa selvityksissä ja vaikutusten arvioinneissa olisi tullut kiinnittää erityistä huomiota asemakaavan toteuttamisesta alueella esiintyville lepakoille aiheutuviin vaikutuksiin.

Laadittujen selvitysten perusteella jäi huomattava epävarmuus siitä, sijaitsiko asemakaava-alueella lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Selvitysten perusteella oli arvioitavissa, että asemakaavan mukainen rakentaminen heikentäisi lepakoiden tärkeänä siirtymäreittinä käyttämän polun maastokäytävää, kun polun valaistusolosuhteet sen välittömään läheisyyteen osoitetun korkean rakentamisen seurauksena muuttuisivat. Tärkeän siirtymäreitin heikentymisen vaikutusta lepakoiden elinympäristöön ja alueella mahdollisesti sijaitseviin lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin ei ollut riittävästi selvitetty.

Kun lisäksi otettiin huomioon, ettei mainittujen kortteleiden asemakaavan nojalla myönnettävien rakennuslupien yhteydessä ollut mahdollista asettaa lepakoiden tärkeän siirtymäreitin huomioimista koskevia ehtoja rakennustontin ulkopuolella, asemakaavaa varten ei ollut laadittu sellaisia selvityksiä ja vaikutusten arviointeja, joiden nojalla olisi ollut mahdollista luotettavasti arvioida sitä, oliko kaavassa osoitettu rakentaminen asemakaavan luonnonarvojen vaalimisesta koskevan sisältövaatimuksen mukaisena. Myöskään luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentissa kiellettyjen vaikutusten aiheutumista ei ollut laadittujen selvitysten perusteella mahdollista poissulkea. Asemakaava ei tältä osin perustunut maan-

käyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisiin riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin.

Kaupunginvaltuuston päätös oli kuntalain 135 §:ssä tarkoitettulla tavalla lainvastainen. Hallinto-oikeuden ja kaupunginvaltuuston päätökset kumottiin kahden asuinkorttelin osalta.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 §, 54 § 2 momentti, 197 § 1 momentti
Maankäyttö- ja rakennusasetus 1 § 1 momentti

Luonnonsuojelulaki 3 §, 4 §, 49 § 1 momentti

Luonnonsuojeluasetus 23 §
Euroopan yhteisöjen neuvoston luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suoje-
lua koskeva direktiivi 92/43/ETY (luontodirektiivi) 12 artikla
Kuntalaki 135 §

KHO:2020:112

Maankäyttö ja rakentaminen – Asemakaava – Asemakaavan tarkoitus – Asemakaavan esitystapa – Rakentamisen määrä – Suojeltavat rakennukset – Selvitysten riittävyys

Asemakaavamuutoksen suunnittelualue oli lähtökohdiltaan poikkeuksellinen, rakennusperinnöltään arvokas entinen voimalaitoksen alue kaupungin keskusta-alueen tuntumassa. Merkittävä osa asemakaavassa osoitetusta rakentamisesta sijoittui suurikokoisiin, suojeltaviin rakennuksiin. Asemakaavakartalla ei ollut suojeltavien rakennusten osalta osoitettu rakentamisen määrää. Asemakaavakartalla tai -määräyksissä ei ollut myöskään ilmoitettu rakentamisen tehokkuuslukua.

Maankäyttö- ja rakennuslain 55 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan asemakaava esitetään kartalla, jossa osoitetaan rakentamisen määrä. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että tästä lähtökohdasta huolimatta asemakaavakartassa on sinänsä mahdollista jättää osoittamatta olemassa oleviin suojeltaviin rakennuksiin sijoittuvan rakennus-oikeuden määrä rakennusten ulko-
kuorien joka tapauksessa rajoitta-
essa rakentamisen enimmäismäärää. Suojeltavien rakennusten käyttötarkoitus voidaan myös periaatteessa ilmaista joustavasti, kun tar-

koitus on turvata rakennusten elävää käyttöä osana yhdyskuntarakennetta. Asemakaavan tulee kuitenkin kokonaisuutena täyttää maankäyttö- ja rakennuslaissa asemakaavoitukselle asetetut sisältö-, tarkkuutta ja vaikutusten arviointia koskevat vaatimukset.

Asemakaavamuutos oli suojeltavien rakennusten osalta hyvin yleispiirteinen. Osaan suojeltavista rakennuksista oli kaavamääräysten mukaan mahdollista rakentaa uusia välipohjia, joiden määrää ei ollut rajoitettu. Lisäksi kahden suojellun rakennuksen päälle oli rakennusoikeutta ylittäen sallittua rakentaa uusia tiloja kahteen tasoon. Asemakaava-alueelle tulevan lisärakentamisen määrä vaihteli siten riippuen toteutuvista rakentamiskäytöksistä.

Asemakaavassa suojeltavia rakennuksia koskevien kaavamääräysten mukaan rakennuksiin oli myös mahdollista osoittaa vaihtoehtoisia, vaikutuksiltaan erilaisia käyttötarkoituksia. Kaavamääräykset mahdollistivat rakennuksiin asuntojen lisäksi päivittäistavara-kauppoja, ravintola-, kahvila- tai muita vastaavia tiloja, kulttuuritoimintaa-, liikunta- ja vapaa-aikaa sekä opetusta, tutkimusta ja koontumista palvelevia tiloja, ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuustilaa sekä yhteen rakennukseen myös autopaikkoja. Vaihtoehtoisilla toiminnoilla voi olla toisistaan poikkeavia vaikutuksia alueen kävijämääriin ja liikennöintitapoihin. Asemakaavassa ei ollut myöskään määritelty vaihtoehtoisten toimintojen tarkempaa sijoittumista suojeltaviin rakennuksiin tai niiden tilatarpeita.

Asemakaava-alue sijaitsi keskustan alueen tuntumassa ja sinänsä hyvien joukkoliikennedyhteyksien varrella. Asemakaavan muutosta varten laadituissa asiakirjoissa oli arvioitu vain lähikatujen liikenteen yleistä kehittymistä tulevaisuudessa. Asemakaava-alueen autopaikkatarvetta oli arvioitu lähinnä alueelle suunnitellun asumisen osalta. Laadituissa selvityksissä ei ollut arvioitu suojeltaviin rakennuksiin osoitettujen erilaisten vaihtoehtoisten käyttötarkoitusten vaikutuksia alueen liikenteeseen ja sen järjestämiseen.

Ottaen huomioon asemakaavan yleispiirteisyyden suojeltujen rakennusten ja niiden käyttötarkoituksen osalta sekä sen, ettei suojeltaviin rakennuksiin sijoittuvan rakennusoikeuden määrää ollut osoitettu asemakaavakartalla, asemakaavamuutos ei suojeltavien rakennusten osalta täyttänyt asemakaavan tarkoitusta alueen käytön yksityiskohtaiseksi järjestämiseksi. Asemakaavan yleispiirteisyyden seurauksena asemakaavan muutosta varten laadittujen selvitysten perusteella ei ollut mahdollista arvioida, täyttikö asemakaava maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:ssä tarkoitettua kaavan sisältövaatimukset.

Kaupunginvaltuuston päätös ja hallinto-oikeuden päätös, jolla kaupunginvaltuuston päätöksestä tehty valitus oli hylätty, kumottiin.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 § 1- ja 2 momentti, 50 § 1 momentti, 54 § 2 momentti ja 55 § 1–3 momentti
Vert. KHO 2017:31

Verotusasiat

KKO:2020:105

Kiinteistövero – Verotusarvo – Kiinteistön arvostaminen – Laskennallinen verotusarvo – Käypä arvo – Verotusarvon nostaminen

A Oy oli vuonna 2010 ostanut julkisessa tarjouskilpailussa B:n kaupungilta vuokratontilla sijaitsevan rakennuksen maanvuokraoikeuksineen 1 365 000 euron kauppahinnalla. A Oy:n omistusaikana aina verovuoteen 2015 saakka rakennuksen kiinteistöverotukset oli toimitettu arvostamislain 32 §:n mukaisesti käyvän arvon perusteella, ja rakennuksen verotusarvona oli käytetty sen hankintahintaa. Verovuoden 2016 kiinteistöverotuksessa rakennuksen verotusarvoksi oli vahvistettu noin 3,3 miljoonaa euroa rakennuksen ominaisuustietoihin perustuvien laskentaperusteiden mukaisesti.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että arvostamislain 32 §:n mukaan kiinteistön käypä arvo muodostaa kiinteistön verotusarvon enimmäismäärän. Tähän nähden arvostamislain 32 §:n mukaisesta arvostami-

sesta siirtyminen takaisin laskennalliseen, kiinteistön ominaisuustietoihin perustuvaan arvostamiseen edellytti, että kiinteistön käyvän arvon omistajan hallussa tai sen todennäköisen luovutushinnan oli selvitetty nousseen aina kiinteistön laskennallisen verotusarvon osoittamaan arvoon.

Kysymyksessä olevassa asiassa ei ilmennyt mitään sellaista yhtiön Verohallinnolle antamaa tietoa taikka Verohallinnon sivuilta saamaa tietoa tai hankkimaa muutakaan selvitystä, jonka perusteella Verohallinnon olisi katsottava voineen vuoden 2016 kiinteistöverotusta toimittaessaan arvioida rakennuksen käyvän arvon nousseen verotusarvona käyttämänsä noin 3,3 miljoonaa euroon. Näin ollen korkein hallinto-oikeus katsoi, että rakennuksen verotusarvon nostamiselle ei ole ollut perustetta. Ilman eri selvitystä rakennuksen verotusarvoa ei ollut pidettävä sen hankintahinnan mukaista arvoa 1 365 000 euroa suurempana.

Kiinteistöverolaki 15 §, 16 § (253/2012) 1 momentti ja 3 momentti sekä 22 § 3 momentti (253/2012)

Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 28, 30 ja 32 §
Ks. myös KHO 2018:161

KHO:2020:110

Arvonlisävero – Kiinteistön vuokraus – Kiinteistöön liittyvä palvelu – Konesalipalvelu – Palvelun myyntimaa – Unionin tuomioistuimen antama ennakkoratkaisu

A Oy tarjosi asiakkailleen konesalipalvelua. Palvelussa asiakkaan omistamat serverit sijoitettiin yhtiön konesaleihin, jotka oli varustettu tarvittavilla tietoliikennedyhteyksillä ja joissa muun muassa kosteus ja lämpötila oli säädelty palvelemaan servereiden käyttötarkoitusta. Palveluun kuului lukittavalla ovella varustettu laitekaappi, sähkö ja optimaalinen ympäristö servereiden käyttöä varten. Yhtiön asiakkaat toivat omat serverinsä laitekaappeihin, jotka oli pultattu kiinni lattiaan. Asiakkaalla ei ollut omaa avainta laitekaapille, vaan asiakas sai vahtimestarilta henkilötodistusta vastaan avaimen, jolla

voi käydä laitekaapilla. Samassa laitekaapissa saattoi olla useamman asiakkaan servereitä.

Asiassa oli ratkaistavana kysymys palveluun sovellettavasta myyntimaasäännöksestä. Korkein hallinto-oikeus katsoi, pyydettyään asiassa unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisun, ettei palvelukokonaisuudessa ollut kysymys arvonlisäverolain 27 §:ssä tarkoitettusta kiinteistön käyttöoikeuden luovuttamisesta eikä täytäntöönpanoasetuksen 282/2011 31 a artiklassa tarkoitettua kiinteistöön liittyvästä palvelusta. Korkein hallinto-oikeus ei muuttanut hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta, jossa palvelukokonaisuus oli katsottu arvonlisäverolain 65 §:ssä säädetyn palvelun myyntimaan yleissäännöksen alaiseksi palveluksi.

Verohallinnon arvonlisäverotusta koskeva ennakkoratkaisu ajalle 27.2.2017 – 31.12.2018.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 27 §, 28 §, 65 § ja 67 §
Neuvoston direktiivi yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2006/112/EY 2 artikla 1 kohta a ja c alakohta, 47 artikla ja 135 artikla 1 kohta 1 alakohta

Täytäntöönpanoasetus N:o 282/2011, jota on muutettu palvelujen suorituspaikan osalta 7.10.2013 annetulla neuvoston täytäntöönpanoasetuksella N:o 1042/2013, 13 b artikla ja 31 a artikla

Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-215/19, Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö

KHO:2020:116

Henkilökohtaisen tulon verotus – Tulon veronalaisuus – Osinko – Suunnattu maksuton osakeanti – Scrip dividend

A omisti julkisesti noteeratun B Oyj:n osakkeita. B Oyj:n tarkoituksena oli toteuttaa niin sanottu scrip dividend -menettely, jossa kukin osakkeenomistaja voisi päättää osallistumisesta yhtiön maksuttomaan osakeantiin vaihtoehtona rahana maksettavalle varojenjaolle. Scrip dividend -menettelyssä A:lle ja B Oyj:n muille osakkeenomistajille jaettaisiin merkintäasiakirjoja, jotka olisivat kyselylomakkeen kaltaisia asiakirjoja tai vaihtoehtoisesti osakeyhtiölain 3 luvun 12 §:n

mukaisia todistuksia. Merkintäasiakirjojen perusteella saatujen vastausten mukaisesti toteutettavassa osakeannissa osakkeenomistajille annettaisiin B Oyj:n uusia liikkeelle laskettavia osakkeita. Uusien osakkeiden määrä vastaisi merkintäajankohtaa lähinnä olevan ajanjakson painotetun keski-kurssin mukaan laskettuna rahana maksettavan osingon määrää. Mikäli osakkeenomistaja jättäisi merkintäasiakirjansa käyttämättä, yhtiö maksaisi osakekohtaisen varojenjaon rahana. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A:lle kertyy tuloverolain 33 a §:ssä tarkoitettua osittain veronalaista osinkotuloa, kun hän merkitsee scrip-kuponkien perusteella B Oyj:n uusia osakkeita.

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu verovuosille 2020–2024.

Äänestys 4–1.

Tuloverolaki 29 § 1 momentti ja 33 a § 1 ja 3 momentti

KHO:2020:119

Valmisteverotus – Tuonti toisesta jäsenvaltiosta – Verovelvollinen – Hallussapito kaupallisessa tarkoituksessa – Henkilö, jolle tuotteet luovutetaan Suomessa – Valmisteverodirektiivin tulkin-tavaikutus – Nuuska

A oli ostanut nuuskaa Ruotsin Haaparannasta kaupallista tarkoitusta varten. Nuuska oli Ruotsin puolella siirretty A:n käyttämästä ajoneuvosta C:n kuljettamaan pakettiautoon Suomeen tapahtuvaa kuljetusta varten. Tulli oli takavarikoinut nuuskan C:n kuljettamasta pakettiautosta pian sen tultua Suomeen.

Asiassa oli Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön valituksesta ratkaistavana, oliko nuuskan salakuljetukseen osallistunut A verovelvollinen Ruotsissa kulutukseen luovutetusta ja Suomeen kaupallista tarkoitusta varten tuodusta nuuskasta muun ohella valmisteverotuslain 75 §:n perusteella.

Koska kysymys oli A:n ostamasta nuuskasta, joka oli luovutettu C:n haltuun yksinomaan nuuskan kuljettamista varten, korkein hallinto-oikeus katsoi, että nuuska oli osoitettu luovutettavaksi kuljetuksen jälkeen A:lle Suomessa. Kun valmisteverotuslain 75 §:n 2 mo-

menttia tulkittiin yhdenmukaisesti valmisteverodirektiivin 33 artiklan ja vuoden 1992 valmisteverodirektiivin 7 artiklan kanssa, A:ta oli pidettävä valmisteverotuslain 75 §:ssä tarkoitettuna henkilönä, jolle tuotteet luovutetaan Suomessa, ja siten verovelvollisena.

Tupakkaverolaki 1 § 1 momentti, 7 § 2 momentti ja 14 § 1 momentti
Valmisteverotuslaki 75 § 1 ja 2 momentti

Valmisteveroja koskevasta yleisestä järjestelmästä ja direktiivin 92/12/ETY kumoamisesta annettu neuvoston direktiivi 2008/118/EY 33 artikla 1–3 kohta

Unionin tuomioistuimen tuomiot asioissa C-482/10, Cicala (EU:C:2011:868), C-380/17, K ja B (EU:C:2018:877), C-165/13, Gross (EU:C:2014:2042) ja C-315/12, Metro Cash & Carry Danmark (EU:C:2013:503)

KHO:2020:120

Henkilökohtaisen tulon verotus – Tulon veronalaisuus – Kollektiivinen lisäeläkevakuutus – Vakuutusyhtiön maksama eläke – Uusi tulo – Ansiotuloksi katsottujen vakuutusmaksujen ottaminen huomioon

A:n työnantaja B Oy oli vuonna 2010 ottanut toimihenkilölleen ryhmäeläkevakuutuksen, johon A oli liitetty. B Oy oli vuosina 2010 ja 2011 maksanut vakuutusyhtiölle A:n osalta ryhmäeläkevakuutuksen vakuutusmaksuja 195 960 euroa kumpanakin vuonna. B Oy:ssä toimitetun verotarkastuksen perusteella vakuutusta oli pidetty A:n osalta työnantajan maksamana vapaaehtoisena yksilöllisenä eläkevakuutuksena ja vakuutusmaksujen määrät oli verovapaan osuuden 8500 euron ylittäviltä osin lainvoimaisesti luettu A:n verovuosien 2010 ja 2011 ansiotuloihin. Kun vakuutusyhtiö vuosina 2018 ja 2019 maksoi A:lle ryhmäeläkevakuutuksen perusteella eläkettä, A:n ei katsottu saavan uutta veronalaista tuloa siltä osin kuin hänelle maksettava määrä oli jo otettu huomioon hänen veronalaisena tulonaan. Ennakkoratkaisu verovuosille 2018–2019.

Tuloverolaki 29 § 1 momentti
Ks. myös KHO 2018:37

KHO:2020:121

Tuloverotus – Yleishyödyllinen yhteisö – Taloudellisen edun tuottaminen toiminnalla – Yhtiöjärjestys – Varojenjakoa rajoittavien määräysten puuttuminen

Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen, jolla hallinto-oikeus oli katsonut luvanvaraista valtion tukemaa koulutus-toimintaa harjoittaneen A Oy:n täytäneen tuloverolain 22 §:n 1 momentin 3 kohdassa asetetun edellytyksen ja olleen yleishyödyllinen yhteisö verovuonna 2016, kun sanottua koulutustoimintaa ei saanut lukiolain mukaan järjestää voiton tavoittelemiseksi eikä yhtiö ollut tosiasiallisesti tuottanut toimintaan osallisille taloudellista etua missään muodossa. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että osakeyhtiölain 1 luvun 5 §:ssä säädetty osakeyhtiön tarkoitus huomioon ottaen A Oy:tä ei voitu pitää tuloverotuksessa yleishyödyllisenä yhteisönä, kun sen yhtiöjärjestys ei sisältänyt määräyksiä varojenjakokiellosta eikä varojen käyttämisestä yleishyödylliseen tarkoitukseen yhtiön purkautuessa. Verovuosi 2016. Äänestys 4–1.

Tuloverolaki 22 § 1 momentti

KKO:N VALITUSLUVAT

VL:2020-113

Huumausainerikos – Törkeä huumausainerikos Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen

Diaarinumero: R2019/620

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Vaasan hovioikeus 12.7.2019 R18/829

A ja B olivat käyneet huumausaine kauppaa internetin välityksellä. Hovioikeuden A:lle ja B:lle syyksilukeman törkeän huumausainerikoksen kohteena oli ollut noin 4.500 grammaa amfetamiinia, 117 grammaa kokaiinia, lähes 7000 ekstaasitablettia sekä noin 290 LSD-lappua. B oli syy-

listynyt lisäksi myös toiseen törkeään huumausainerikokseen sekä eräisiin muihin rikoksiin. Hovioikeus tuomitsi A:n 10 vuoden vankeusrangaistukseen ja B:n 11 vuoden vankeusrangaistukseen. Kysymys rangaistuksen mittaamisesta.

VL:2020-114

Tekijänoikeus Yksityisyyden suoja

Diaarinumero: S2020/391

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Markkinaoikeus 15.5.2020 2020/22

Yhtiö vaati teleoperaattorin velvoittamista luovuttamaan sille yhteystiedot 34 teleliittymästä, joista oli yhtiön mukaan merkittävässä määrin saatettu yleisön saataviin tekijänoikeudella suojattua aineistoa ilman yhtiön suostumusta. Markkinaoikeus määräsi operaattorin luovuttamaan yhteystiedot viidestä teleliittymästä hyläten hakemuksen muilta osin.

Kysymys siitä, oliko tekijänoikeudella suojattua aineistoa saatettu yleisön saataviin tekijänoikeuslain 60 a §:ssä tarkoitettu tavoin merkittävässä määrin.

VL:2020-115

Pakkokeino – Vangitseminen Muutoksenhaku – Kantelu

Diaarinumero: R2020/694

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 31.7.2020 R20/1478

Rikoksesta syytetty A, joka oli vangittu niin sanottujen sotkemisvaaran ja karttamisvaaran perusteella, oli vaatinut käräjäoikeudessa, että hänet vapautetaan. Syyttäjä oli vaatinut, että hänet pidetään vangittuna mainittujen perusteiden lisäksi myös jatkamisvaaran perusteella.

Käräjäoikeus hylkäsi väitteen jatkamis- ja karttamisvaarasta, mutta määräsi A:n pidettäväksi edelleen vangittuna sotkemisvaaran perusteella. Syyttäjä kanteli hovioikeuteen ja vaati, että A on pidettävä vangittuna myös jatka-

mis- ja karttamisvaaran perusteella.

Kysymys siitä, oliko syyttäjällä oikeus hakea kanteluteitse muutosta käräjäoikeuden päätökseen.

VL:2020-116

Vainoaminen

Diaarinumero: R2020/680

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 14.7.2020 R19/24

A oli julkaissut Facebookissa ja Twitterissä suuren määrän B:hen liittyviä viestejä, joista osaan oli liitetty B:n Twitter-käyttäjätunnus, sekä lähettänyt B:lle toistuvasti viestejä Facebookissa. A oli lisäksi toimittanut B:lle jäljennöksen erästä patsaasta. Hovioikeus hylkäsi syytteen vainoamisesta, koska viestit eivät olleet omiaan aiheuttamaan pelkoa ja ahdistusta ja koska oli jäänyt näyttämättä, että A:n olisi tullut ymmärtää menettelynsä olevan oikeudetonta.

Kysymys siitä, oliko A syyllistynyt vainoamiseen.

VL:2020-117

Esitutkinta – Todistaja Sananvapaus – Lähdesuoja

Diaarinumero: R2020/655

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin käräjäoikeus 17.7.2020 PK20/4777

Kysymys siitä, oliko todistajalla oikeus esitutkinnassa kieltäytyä vastaamasta hänelle esitettyihin kysymyksiin lähdesuojaan ja anonyymien ilmaisun oikeuteen vedoten.

VL:2020-118

Eläinsuojelu Eläintenpitokielto

Diaarinumero: R2020/333

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 5.3.2020 R20/206

Kysymys jatkokäsittelyluvan myöntämisen edellytyksistä eläinsuojelurikosta koskevassa asiassa.

VL:2020-119

Oikeudenkäynnin julkisuus – Oikeudenkäyntiasiakirjan julkisuus Oikeudenkäyntiavustaja – Valvonta

Diaarinumero: R2020/388

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 26.3.2020 H19/2019

Hovioikeus määräsi oikeudenkäyntiasiakirjat pidettäväksi salassa lupalakimiehen valvonta-asiassa. Kysymys salassapitomääräyksen edellytyksistä ja päätöksen perustelemisesta.

VL:2020-120

Oikeudenkäyntimenettely – Todistelu – Hyödyntämiskielto

Diaarinumero: R2020/543

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 26.5.2020 R18/2773

Asianomistajana ollut vastaajan lähiomainen oli kieltäytynyt todistamasta pahoinpitelyä koskevassa asiassa. Kysymys siitä, voitiinko todistajien kertomuksia siitä, mitä he olivat kuulleet asianomistajan kertovan alustavassa puhuttelussa poliisille hyödyntää näyttönä. Kysymys lisäksi siitä, voitiinko lääkärinlausuntoon esitetönä kirjattua asianomistajan kertomusta hyödyntää näyttönä.

VL:2020-121

Konkurssi – Takaisinsaanti konkurssipesään

Diaarinumero: S2020/254

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 3.3.2020 S19/780

A Oy oli maksanut B Oy:n saatavia luovuttamalla tälle liiketoiminnan vaihto-omaisuuden. A Oy:n konkurssipesän vaatimuksesta hovioikeus määräsi velan maksun perätyttäväksi ja velvoitti B Oy:n suorittamaan konkurssipesälle velan maksussa käytetyn vaihto-omaisuuden arvoa vastaavat noin 36 000 euroa.

Kysymys siitä, onko B Oy:llä oikeus täyttää takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 15 §:n 1 momentin mukainen palautusvelvollisuus tai 3 momentin mukainen korvausvelvollisuus luovuttamalla konkurssipesälle perätytetyllä oikeustoimella saamaansa omaisuutta vastaavia esineitä.

VL:2020-122

Veropetos – Törkeä veropetos Arvonlisävero

Diaarinumero: R2020/430

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 17.4.2020 R18/983

A oli tuonut Suomeen toisesta EU:n jäsenvaltiosta savukkeita, jotka oli salakuljetettu sinne unionin tulli- ja veroalueen ulkopuolelta. Kysymys toimivallasta kantaa arvonlisäveroä sekä siitä, oliko A menettelyllään syylistynyt myös arvonlisäveroa koskevaan törkeään veropetokseen.

VL:2020-123

Lähestymiskielto

Diaarinumero: R2020/661

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 30.6.2020 nro 957

A oli julkaissut sosiaalisessa mediassa useita kirjoituksia, jotka olivat koskeneet B:tä ja jotka olivat olleet osin epäasiallisia ja B:tä loukkaavia. A oli lisäksi tehnyt B:n alaikäistä lasta koskevia lastensuojeluilmoituksia.

Kysymys siitä, oliko A:n menettelyssä kyse lähestymiskiellosta annetussa laissa tarkoitettusta vakavasta häirinnästä, jonka torjumiseksi voitiin määrätä lähestymiskielto.

VL:2020-124

Privatlivets skydd – Spridande av information som kränker privatlivet Ärekränkning Yksityiselämän suoja – Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen Kunnianloukkaus

Diaarinumero: R2020/535

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Åbo hovrätt 18.5.2020 R18/1074 Turun hovioikeus 18.5.2020 R18/1074

Redaktören A och chefredaktören B hade publicerat en artikel där man berättat om X:s privatliv och om brottsmisstankar som riktats mot honom samt kallat honom för sol-och-vårare utan att nämna honom vid namn. I artikeln hade man refererat innehållet i en annan artikel som publicerats i en nättidning. A och B hade även publicerat länken till denna artikel i vilken X nämnts vid namn.

Fråga om A och B hade gjort sig skyldiga till spridande av information som kränker privatlivet och ärekränkning.